

УДК 658.115

DOI: 10.33813/2224-1213.24.2021.13

Фрунза Світлана Анатоліївна,

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедрою фінансів та економіки
Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті,
м. Кропивницький, Україна
frunzasa@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-2081-7777*

Павлова Ольга Володимирівна

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедрою маркетингу та менеджменту
Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті,
м. Кропивницький, Україна
pavlovaolga154@gmail.com
ORCID iD: 0000-0002-3204-2446*

Буткевич Оксана Вікторівна

*кандидат економічних наук, доцент,
завідувачка кафедрою бухгалтерського обліку
Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті,
м. Кропивницький, Україна
butkevuch.1975oksana@gmail.com
ORCID iD: 0000-0001-9583-0960*

Гора Альона Валеріївна

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри фінансів та економіки
Економіко-технологічного інституту імені Роберта Ельворті,
м. Кропивницький, Україна
alenagora2507@gmail.com
ORCID iD: 0000-0003-4608-3836*

ЕФЕКТИВНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО МАШИНОБУДУВАННЯ

Мета статті полягає у дослідженні впливу ефективного управління фінансовими ресурсами підприємств сільськогосподарського машинобудування на оптимізацію використання ресурсів підприємств для підвищення їх конкурентоздатності. **Методологія дослідження** – в процесі дослідження використано як загальнонаукові методи (аналіз, синтез, конкретизація, класифікація), так і спеціальні: системно-структурні та порівняльні дослідження, статистично-економічний аналіз. **Наукова новизна** полягає в обґрунтуванні важливості застосування системного методу до управління фінансовими ресурсами підприємств даної галузі, що сприятиме підвищенню конкурентоздатності підприємств на вітчизняному та зарубіжному ринках. **Висновки.** За результатами дослідження, зроблено висновок, що підприємства сільськогосподарського машинобудування за умов стійкої конкуренції із можливістю вчасної адаптації до змінних умов ринкового середовища, застосовуючи ефективність управління фінансовими ресурсами, в змозі отримати стратегічну стабільність виробництва і прибуткову реалізацію продукції. Раціональна організація та ефективне управління фінансовими ресурсами сільськогосподарського підприємства матиме вплив на фінансово-економічний стан і на конкурентні позиції на вітчизняному та зарубіжних ринках даного підприємства під час господарювання.

Ключові слова: фінансові ресурси, конкурентоздатне підприємство, управління, система управління, сільськогосподарське машинобудування.

Фрунза Светлана Анатольевна

кандидат экономических наук, доцент,
заведующая кафедрой финансов та экономики,
Экономико-технологический институт имени Роберта Ельворти

Павлова Ольга Владимировна

кандидат экономических наук, доцент,
заведующая кафедрой маркетинга и менеджмента,
Экономико-технологический институт имени Роберта Ельворти

Буткевич Оксана Викторовна

кандидат экономических наук, доцент,
заведующая кафедрой бухгалтерського учета,
Экономико-технологический институт имени Роберта Ельворти

Гора Алена Валериевна

кандидат экономических наук,
старший преподаватель кафедры финансов и экономики

Эффективность управления финансовыми ресурсами предприятий сельскохозяйственного машиностроения

Цель статьи заключается в исследовании влияния эффективного управления финансовыми ресурсами предприятий сельскохозяйственного машиностроения на оптимизацию использования ресурсов предприятий для повышения их конкурентоспособности. **Методология исследования** – в процессе исследования использованы как общенаучные методы (анализ, синтез, конкретизация, классификация), так и специальные: системно-структурные и сравнительные исследования, статистически-экономический анализ. **Научная новизна** заключается в обосновании важности применения системного метода к управлению финансовыми ресурсами предприятий данной отрасли будет способствовать повышению конкурентоспособности предприятий на отечественном и зарубежном

рынках. **Выводы.** По результатам исследования сделан вывод, что предприятия сельскохозяйственного машиностроения в условиях устойчивой конкуренции с возможностью своевременной адаптации к изменяющимся условиям рыночной среды, применяя эффективность управления финансовыми ресурсами, в состоянии получить стратегическую стабильность производства и прибыльную реализацию продукции. Рациональная организация и эффективное управление финансовыми ресурсами сельскохозяйственного предприятия будет иметь влияние на финансово-экономическое состояние и на конкурентные позиции на отечественном и зарубежных рынках данного предприятия.

Ключевые слова: *финансовые ресурсы, конкурентоспособное предприятие, управление, система управления, сельскохозяйственное машиностроение.*

Svitlana Frunza,

Associate Professor, PhD in Economics, Robert Elvorti Economics and Technology Institute

Olga Pavlova,

Associate Professor, PhD in Economics, Robert Elvorti Economics and Technology Institute

Oksana Butkevych,

Associate Professor, PhD in Economics, Robert Elvorti Economics and Technology Institute

Alona Hora,

Associate Professor, PhD in Economics, Robert Elvorti Economics and Technology Institute

Efficiency of financial resources management of agricultural machine building enterprises

The purpose of the article is to study the impact of effective management of financial resources of agricultural machinery enterprises on the optimization of the use of enterprise resources to increase their competitiveness. Research methodology – in the process of research both general scientific methods (analysis, synthesis, concretization, classification) and special ones are used: system-structural and comparative researches, statistical-economic analysis. The scientific novelty lies in the substantiation of the importance of applying the system method to the management of financial resources of enterprises in this industry, which will increase the competitiveness of enterprises in domestic and foreign markets. The article considers the basics of financial resources management of agricultural machinery enterprises, identifies the stages of financial resources management. Difficult economic and political events in recent years have not escaped the field of agricultural engineering. Not only the business conditions of enterprises have changed, but also their number has decreased – the least competitive enterprises could not resist the influence of crisis factors and were forced to cease their activities, but such dynamics significantly limits Ukraine's production potential and requires change due to active investment of inefficient enterprises. Conclusions. According to the results of the study, it is concluded that agricultural machinery under conditions of stable competition with the possibility of timely adaptation to changing market conditions, using the efficiency of financial resources management, is able to obtain strategic production stability and profitable sales. Rational organization and effective management of financial resources of an agricultural enterprise will have an impact on the financial and economic condition and competitive positions in the domestic and foreign markets of the enterprise during the management.

Key words: *financial resources, competitive enterprise, management, management system, agricultural engineering.*

Постановка проблеми. Економічні та політичні події останніх років вплинули на галузь сільськогосподарського машинобудування. Змінились умови господарювання підприємств і зменшилась їх кількість – найменш конкурентоздатні підприємства не змогли протистояти чинникам кризових явищ і вимушені були припинити свою діяльність, проте подібна динаміка суттєво обмежує виробничий потенціал України і потребує зміни за рахунок фінансування мало-ефективних підприємств. З огляду на те, що розвиток галузі сільськогосподарського машинобудування аграрно-індустріальної України впливає на стан сільського господарства, на насиченість продовольчого ринку країни й, таким чином, на рівень життя українського народу, воно вимагає до себе уваги.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сільськогосподарське машинобудування у різних аспектах розглядається в доробках таких вчених, як В. М. Булгаков, Н. П. Карачина [1], А. В. Вітюк [2], Е. А. Зінь, В. В. Ковалевський, Ю. Г. Козак, О.В. Мороз [4] та інших. Водночас, не зважаючи на ґрунтовні напрацювання багатьох вчених, не повністю дослідженою являється сфера управління фінансовими ресурсами підприємств сільськогосподарського машинобудування, що є запорукою успішного функціонування.

Виклад основного матеріалу. Розвинуте сільськогосподарське машинобудування є індикатором розвитку АПК будь-якої країни. Висока механізація праці є запорукою зростання обсягів і якості виробленої сільгосппродукції. У той же час, незабезпеченість галузі необхідною кількістю сільськогосподарської техніки є серйозним бар'єром для розвитку сільського господарства.

На сучасному етапі інтеграційних процесів України до загальноєвропейських та світових структур з'являються на вітчизняному ринку потужні іноземні транснаціональні компанії. Вітчизняні підприємства вимушені формувати конкурентні переваги у конкурентній боротьбі для досягнення успішної господарської діяльності. Конкурентоздатність підприємств – це основний критерій, який здатний забезпечити ефективність виробництва та сприяти швидкому інтегруванню України до ЄС [4].

Конкурентоздатне підприємство, це підприємство, що спрямоване на формування та збереження конкурентних переваг. Підприємства здатні забезпечувати переваги власного виробництва та реалізації виготовленої продукції, здатні мобілізувати потенціал і конкурувати на ринку протягом тривалого часу. Діюча система заходів управління конкурентоздатністю надає можливість для створення ефективного виробничого середовища, де неконкурентоздатні підприємства банкрутують, а конкурентоздатні – забезпечують конкурентоспроможність національної економіки.

Успішність підприємств сільськогосподарського машинобудування визначається на вітчизняному та зарубіжних ринках конкурентоздатністю, що залежить від матеріальних і нематеріальних ресурсів та ефективності застосування інтелектуально-творчого потенціалу персоналу підприємства [2]. Нині найвагоміші перепони для вітчизняних підприємств сільськогосподарського машинобудування – це недофінансованість та низький рівень використання фінансових ре-

сурсів підприємств. Саме тому успішна господарська діяльність підприємств сільськогосподарського машинобудування в повній мірі залежить від його ефективного управління фінансовими ресурсами.

Загальна система фінансового менеджменту відповідає за оптимізацію структури фінансових ресурсів з цілю максимізувати прибутки підприємства в процесі виробництва та реалізації продукції.

Для наукового обґрунтування визначення поняття фінансових ресурсів необхідно визначитися із критеріями, що йому відповідають, а це: місце створення ресурсів, їх належність до суб'єктів фінансових відносин, джерела створення, форми виявлення, цільове призначення [5]. Тому можемо охарактеризувати фінансові ресурси як джерела коштів підприємств машинобудування, що формують його активи (грошовий капітал), щоб у процесі господарської діяльності здійснювати виробничо-фінансову діяльність для отримання прибутку.

Ефективне управління фінансовими ресурсами має вплив на успішну діяльність та виробництво підприємств сільгоспмашинобудування. Ефективне управління фінансовими ресурсами потрібне для:

- існування підприємства в умовах конкурентної боротьби,
- максимізації ринкової вартості підприємства,
- максимізації прибутку і мінімізації витрат,
- забезпечення рентабельної діяльності підприємства.

Першочергове завдання ефективного управління фінансовими ресурсами – це створення умов оптимального обсягу фінансових ресурсів з цілю забезпечення успішної господарської діяльності підприємства та раціоналізації використання ресурсів у процесі виробництва та реалізації товарів для максимізації прибутку та підвищення ринкової вартості підприємства. Ефективне управління фінансовими ресурсами має певні завдання:

- залучати кошти на вигідних для підприємства умовах,
- визначити оптимальну структуру фінансових ресурсів,
- визначити методи раціонального використання фінансових ресурсів сільгоспмашинобудівного підприємства з ціллю покращити фінансові результати діяльності підприємства.

Відповідно, системність управління фінансовими ресурсами базується на сукупності принципів, таких як, важливість, повнота, оперативність, циклічність, достовірність, динамічність, безперервність, узгодженість із іншими економічними процесами підприємства та ефективність.

Для системи управління конкурентоздатністю підприємства існує актуальна проблема – це оптимальний розподіл обмежених фінансових ресурсів для поліпшення факторів конкурентоздатності та її підвищення на ринках збуту. Важлива умова ефективності використання ресурсів полягає у правильності їх розподілу у часі, відповідно, управління фінансовими ресурсами полягає у організації забезпечення коштами підприємства у потрібний момент. Тому на підприємствах повинні бути встановлені чіткі орієнтири на використання фінансових ресурсів із фіксацією здійснення витрат. Необхідно також зазначити важливість пріоритетності розподілу грошових коштів, надаючи переваги у фінансуванні, що сприяє підвищенню конкурентоздатності підприємств.

Отже, необхідне визначення етапів процесу управління фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобудування у господарській діяльності:

1. Виявити та сформулювати проблеми і завдання управління фінансовими ресурсами, що повинні вирішуватися, враховуючи попередньо здобутий досвід та наявну інформацію.

2. Прийняти управлінське рішення стосовно застосування фінансових ресурсів та його реалізації.

3. Аналізувати результати прийнятого рішення для можливості його модифікації чи зміни із врахуванням нагромадженого досвіду, який може використовуватися у майбутньому.

Всі зазначені етапи є взаємопов'язаними та взаємозалежними, тому ефективне управління фінансовими ресурсами сільгоспмашинобудівного підприємства повинно бути циклічним процесом і потребувати постійного вдосконалення.

Удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства потрібно розглядати як один із головних чинників підвищення ефективності будь-якої виробничо-господарської діяльності. Від цього залежить поліпшення позицій підприємства в конкурентній боротьбі, його стабільне функціонування та динамічний розвиток [3]. Ефективність управління фінансовими ресурсами повинна зосереджуватися в оптимізації застосування ресурсів підприємства. Обирати оптимальний варіант формування та використання фінансових ресурсів потрібно із врахуванням обмежених фінансових можливостей, застосовуючи системно-аналітичний підхід до управління фінансовими ресурсами.

Ефективність управління фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобудування буде залежати від багатьох факторів зовнішнього та внутрішнього характеру, що зумовлюють необхідність застосовувати системний підхід у дослідженні їх впливу. Системний підхід полягає у розвитку методів пізнання, дослідження, опису й пояснення природи управління фінансовими ресурсами підприємства. Системність в управлінні фінансовими ресурсами підприємства сільськогосподарського машинобудування спонукає до розгляду та критичного аналізу діючого управління фінансовими ресурсами і формування функціонування нової дієвої системи управління для досягнення успішної діяльності підприємства.

Для виявлення критичних факторів, які мають вплив на конкурентоздатність підприємств сільськогосподарського машинобудування, необхідно застосовувати системний підхід та формувати стратегію управління їхнім виробництвом та розвитком.

Висновки. Таким чином, при продуктивному використанні власних та залучених ресурсів, підприємство утримує високу конкурентоздатність та займає стійке становище на ринку, прибутковість, а його продукція має попит. Проте позиції можуть змінюватися, перебуваючи у постійному русі. Підприємства сільськогосподарського машинобудування за умов стійкої конкуренції і з можливістю вчасної адаптації до змінних умов ринкового середовища, застосовуючи ефективність управління фінансовими ресурсами, в змозі отримати стратегічну стабільність виробництва і реалізацію продукції. Успішність підприємства та ефективність його управління фінансовими ресурсами будуть залежати від реалізації ідей, що зосереджені на

забезпеченні конкурентоздатності, використовуючи усі ресурси, застосовуючи успішні концепції маркетингу та наділяючи власну продукцію специфічними та унікальними перевагами. Отже, раціональна організація та ефективне управління фінансовими ресурсами сільськогосподарського підприємства матиме вплив на фінансово-економічний стан і на конкурентні позиції на вітчизняному та зарубіжних ринках даного підприємства під час господарювання.

Список використаних джерел

1. **Карачина Н. П.** Економічна поведінка машинобудівних підприємств: теорія, методологія, практика управління : монографія / Н. П. Карачина. – Вінниця: Книга-Вега, 2010. – 416 с.
2. **Вітюк А. В.** Розвиток процесів забезпечення інвестування підприємств сільськогосподарського машинобудування : дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04 / Вітюк Анна Валеріївна/ Національний Університет «Львівська політехніка». – Л., 2017. – 303 с.
3. **Vitiuk A.** Ranking grouping of agricultural machine engineering enterprises in Vinnytsia region / N. Karachyna, A.Vitiuk // Econtechmod. An International Quarterly Journal on Economics in Technology, New Technologies and Modelling Processes. –Lublin-Rzeszow, 2017. – Vol. 1 , № 1. – P. 45-46.
4. **Мороз О. В.** Economic behavior of machine-building enterprises: analytic and managerial aspects / О.В.Мороз, Н. П. Карачина, Л. С. Філатова // Econtechmod. –Lublin-Lviv-Cracow. – 2012. – № 3. – P. 32–37.
5. **Карачина Н. П.** Формування передумов інвестиційного розвитку галузі сільськогосподарського машинобудування / Н.П. Карачина, А.В. Вітюк // Економіка та держава. –2015. – № 2. – С. 35–38.

References

1. **Karachyna N. P.** (2010) Ekonomichna povedinka mashynobudivnykh pidpriemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka upravlinnia: monohrafiia / N. P. Karachyna. –Vinnytsia: Knyha-Veha. [in Ukrainian]
2. **Vitiuk A. V.** (2017) Rozvytok protsesiv zabezpechennia investuvannia pidpriemstv silskohospodarskoho mashynobuduvannia: dys. ... kand. ekon. nauk: 08.00.04 / Vitiuk Anna Valeriivna/ Natsionalnyi Universytet «Lvivska politekhnikha». – Lviv. –303 s.
3. **Vitiuk A., Karachyna N.** (2017) Ranking grouping of agricultural machine engineering enterprises in Vinnytsia region. Econtechmod. An International Quarterly Journal on Economics in Technology, New Technologies and Modelling Processes. Lublin-Rzeszow, Vol. 1, no. 1., pp. 45-46.
4. **Moroz O. V., Karachyna N. P., Filatova L. S.** (2012) Economic behavior of machine-building enterprises: analytic and managerial aspects / O.V.Moroz,. Econtechmod. Lublin-Lviv-Cracow, no. 3, pp. 32–37.
5. **Karachyna N. P., Vitiuk A. V.** (2015) Formuvannia peredumov investytsiinoho rozvytku haluzi silskohospodarskoho mashynobuduvannia, Ekonomika ta derzhava, no. 2, pp. 35–38.